ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1313—ՇԱԲԱԹ—11—ՆՈՅԵՄԲԵՐ—1872

ԳԱՆՁՄԱՆԴ

Յաբեկան գին Ն. Պոլսոյ ... 22
» Գաւառաց ... 26
Վեցամսեայ Ի. Պոլսոյ ... 22
» Գաւառաց ... 14
Ութամսեայ թերթի ... 30 փր.
Ղեռուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ, երկու անգամի համար 2 գուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լայ։

ԱԱՌԱՒ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՆՁՄԱՆԴ

Փոստ գացած յրագրաց համար ծախքը խմբագրութիւնն վրայ է։

Յրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ ա. եւ իսկ. դրութիւն խմբագիր—Տէր Գրիգորեան պիտի ուղղուի. Կ. Պոլիս, Զինկիլի խան, Մսուխի գրասենեակը։

Ձամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ՀՈԳԵՄԵՐԵՔՈՒԹԻՒՆ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիայէն եկած լուրերն հետզհետէ կարեւորութիւն կ'ստանան։ Ազգային ժողովոյ երիս հակառակ մասերը, միապետականք եւ հանրապետականք, իրարու դէմ զօրնուելու կը պատրաստուին սահմանադրական իշխանութեան տակ։

Հանրապետականք մասնաւոր դիրք մը կը գրաւեն։ Ասոնք ամենայն զգուշութեամբ դէմ պիտի կենան առաջ, եւ օրպէս զի հանրապետութիւնը առաջուընէ կասկած չտան ժողովրդեան, առ այժմ միապետական վերանորոգմանց ծրագրերն ալ պիտի մերժեն, եւ սահմանադրեալ վիճակը շարունակել պիտի ջանան։

Միւս կողմանէ կառավարութեան պատգամաւորք որոշած են, որ եթէ ժողովը վտահութեան քուէ չտայ իրենց, հրաժարական տան։

Հեռագիրը Պ. Թիէրի խօսքն ըրած չլլնելով, յայտնի չէ թէ նա ալ հրաժարական պիտի տա՞յ թէ ոչ։ Բայց տարակոյս չկայ, որ վտահութեան քուէին զլացող մը Պ. Թիէրի ալ հարուած մ'է, օրէնքի հանգուրժելը։

Եւ այն ժամանակ թերեւս նա ալ երկրին կամքն հարցնելոյ միջոցին դիմէ։ այն է երեսփոխանական նոր ընտրութիւն խնդրել եւ ազգին միտքը հասկընալ։

Ինչպէս կը տեսնուի, իրերը ծանրակշռութիւն կ'ստանան Գաղղիոյ մէջ։ եւ եթէ ժողովին մեծագոյն մասն հաշտարար հոգւով չը վարուի, եթէ ժողովրդեան զգացմանց եւ ձկտումներուն չը դիմելով իւր կամքը միայն յառաջ տանիլ ուզէ, շատ հաւանական է որ երկիրը նոր յուզմանց մէջ ձգէ, եւ ինչ որ խուզարկութեամբ եւ կանոնաւորապէս կընոյ կատարուիլ, ժամանակէն առաջ եւ բռնի կատարուի։ այն է սահմանադիր նոր ժողովոյ ժ'ընտրութիւնն եւ նորա ձեւոք Գաղղիոյ բարդին սնօրէնութիւնը։

Աւստրօ—Հունգարիոյ դաշնակցական տագնապ օրվոյ ամենց մէջ ալ այս օրերս մեծ յուզմունք եղած է քաղաքային ամուսնութիւնը պատարարիչ ընելոյ խնդրոյն պատճառաւ, զոր տաղաստիա մասը կը պահանջէ։

Հունգարիոյ ազգաւորական ժողովին մէջ կառավարութեան հարցուցմ ուղղուելով այս խնդրոյս վերոյ, Ջեղմ վիճաբանութիւն ծագեցաւ, որոյ մէջ ոմանք քաղաքային ամուսնութիւնը պարտադրիչ ընելոյ սկզբունքն իրրեւ անէջոչոնութիւն պաշտպանեցին, ոմանք ալ ընդհակառակն խուռն ամուսնութեանց մէջ ամուսնացիլոյ միայն իւր կրօնքն ուրացողներն անէջոչոնութիւն տալու։

Հունգարական կառավարութեան պաշտօնեայք դէմ են քաղաքային ամուսնութիւնը պարտադրիչ ընելոյ առաջարկութեան, բայց ժողովին մեծ մասը նպաստաւոր է։

Ի բրիչ դաշնակցական ժողովոյ մէջ ալ կարծիքները բաժնուած են թէ. այս եւ թէ բարձրագոյն ուսումնական աշխարհական վերատեսչութեան ներքին գրուելոյ խնդրոյն վերոյ։

Ինչպիսի գաղտնական ժողովին մէջ երեսն երեսփոխանք այն է ժողովականաց մեծագոյն մասը որ ճիգ ի թիւ կատարելութեան կը վերաբերին։ Ինչպիսի համաբարոյութեան նոր անօրէնին ընդարձակութեան դէմ բազքերով չմիաբանին սահմանեալ երդումն ընել։ եւ յայտնեցին թէ կառավարութիւնն իրաւունք չունի համալսարանի անդամին՝ ընտրելու։ Ազգասիրա փաքրագոյն մասն ալ սառնոյ դէմ բարձրով պահանջեցին որ երդմնակատարութիւնն անմիջապէս կատարուի։ Այս միջոցին ձայնահիպ են ինչպիսի իրաւաբանական բժշկական եւ փիլիսոփայական հանրագրանները։

Աւստրիոյ ազգասիրա մասն ալ ազգ. եւ ազատ միջոցներ կը պահանջէ կառավարութենէն այս ընդդիմութեանց դէմ որը ճիգ ի թիւ գաղութութեանց արդիւնք են։ իսկ կրոնական թերթերն՝ ընդհակառակն՝ կը դիտատեն իրենց կրօնակցաց այս դիրքը։ եւ շարունակելու կը յորդորեն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 19 Նոյ.

Խորհրդարանին երէկուան նստին մէջ Զէրնաֆէնի երեսփոխանը բուռն եւ մինչեւ իսկ թշնամանալիր խօսքեր ասաց պաշտօնէից նախագահ Լոնեոյ կոմսին։ Պաշտօնեայք գոհացուցիչ հատուցում պահանջելն՝ հրաժարելոյ յայտարարութիւն ընելով։

Տիրի կուսակցութիւնը ցոյց մի կը պատրաստէ ձախակողմեանց դէմ։

Փարիզ 20 Նոյ.

Կառավարութիւնն որոշեց հրամայական սաղ՝ եթէ վտահութեան քուէ չտանայ։

Պ. Քէրարէի առաջարկութիւնը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն հաշտաբար ոգւով վարուել է։

Ազիսկոմսեան Երեսփոխանք դէմ կը կենան միշտ Հանրապետութեան հրատարակմանը։ բայց միապետական վերանորոգմանց ծրագրերն ալ՝ ի բոց կը ձգեն։

Պ. Թիէր՝ Պ. Քէրարէի առաջարկութիւնը քննող յանձնաժողովոյ տեղեկագրին կ'սպասէ փերջնական որոշում մ'ընելոյ համար։

Զանազան կենդրոնք սահմանադրական փոփոխութեանց ծրագրեր կը պատրաստէ Պ. Թիէրի հանձնելու։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ

. . . . խմբագիր.

Հայ երիտասարդ մը Օրագրի մէջ սա հետեւեալ խօսքս հրատարակուեր մը վտիտաքած էր, զոր արտասանած էի Հոյկոնոյ վարժարանի բացման հանդիսին մէջ։ զԱյն ներկայութեամբ Մեծ Մասիսն՝ կառուցեմ, որ հաճի տարնկակիկ իւր բնութիւն էջերուն մէջ ընդհակառնոր հանդերձ։

Կաղաչամ Հայ երիտասարդը ներել հրատարակումս յանկարծոյ յամենեղուս։ Դիպաց ու պարագայից յարուցած անոգոք հարկերուն առջեւ՝ սրէնքն իսկ մնծկակ բացառութիւններ կընէ։

1872 Նոյ. 7 Ս. Լ—ԻՆԵԱՆ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Կրթութիւնը նոր գեղ է մնի
Ա՞ր գեղ է մնի կրթել
գեղ է։

Խնդիր մը կայ որ ամէն առեն եւ ամէն տեղ ամէն մտածողներէ բարձրը, ամէն դպրներէ մեծ, նախագահ դիրքերէ, եւ ինդրոյ խնդիրն եղած է։

Կրթութեան խնդիրն է այդ։

Զկայ գաղ մը, ազգ մը, որոյ պերճանքն իր ամբիոնին վրայէն, խմաստասէրն իր մատենին եւ պէտեղիրն իր կանոնաց եւ պատուիրանաց մէջ այդ խնդիրն յուզած ու խաղաղած չը լինի։

Թէ եւ շատ անգամ խառարին փոշոտիպանք, դիմորդն՝ ի հուր եւ՝ ի սուր՝ զենկերութիւնն երկրի դաւազանով վարոյ փատ ու փատիկաւ վանատոներ ուզիցին ժամանակին, համոզնակուլ յորձանքին մէջ չրտաձոյն տանելէ զայդ մեծ խնդիր, բայց նա՝ անմիհեր կարծ ք ու ճակատ տարով այն ամենն փոթորկոյ ու կոհակաց դէմ միշտ՝ ի լանջ պերճուռոյց եւ գլուամբարձ՝ ի վիր անդր լաղոյ։

Բայց խնդրոյն ամենէն խմաստասիրական մասը հան է թէ՝ այդ կրթութիւնն ո՞ւր պէտք է լինի նոր։ եւ թէ ո՞ր սիրեն աւելի խնամք կրթել պէտք է։

Ընկերութիւնը մանկանց կրթութիւնը դպրոցաց մէջ դրու։ իսկ ընտանեաց ժողովրդոց լարոյսկոնութիւնն ընտանեաց մէջ դրու։

Ընտանեաց մէջ անհատ մը՝ անծանօթ նախանձութիւն մը կայ։ դարքա կինն ու Մայրութիւնն են։

Ամէն բանէ առաջ պէտք է այդ կինը կրթենք ու Մայրութիւնը բարձրացնենք։

Այ՛, մայր լինել շատ դիւրին է։ բայց Մայր հասցնել շատ դժուա՛ր է։

Կինդ ու մոր սպդեղութիւնն ամէն տեղ է։ ամէն ատեն մարդոյ պղատցութիւնը, կարծիքը, ճաշակը կարչէ։ երկրի մը սովորութիւններն ու օրէնքներն ինչ կուգեն թող լինին, բարուց ուղղութիւնը կամ ապականութիւնը կանանց ձեռքն է։ Նպատ գերի ալ լինին, ազատ ալ լինին, կը սիրեն՝ կամ՝ ատեն մինչ։ վատ ալ անանց իշխանութեան ազդեցութիւնն մեր կիրքն է։ բայց այս ազդեցութիւնն անանց շրջնորհուած յարգանաց հանմամաս ու. ուելի կամ նուազ օգտաւէտ է։ Կարծես թէ բնութիւնն անանց իմացակցութիւնն անանց ազատասուութեան հետ կցած է, ինչպէս մեր մեր երջանկութիւնն անանց առաքինութեան հետ կը կցենք։ Արդ՝ յուսահատական արդարութեան դիպ հիմնուած օրէնք մ'է որ մարդս չկրնար նուաստացնել զկինն՝ առանց ինքն եւս նուաստանալոյ։ չկրնար բարձրացնել զայն՝ առանց ինքն եւս լուսազգն լինելոյ։ կարծես Զրանասցի բարոյախօսը։

Պէտք է որ ժողովրդոյն անանց գրկաց մէջ մարդիկ ընկնին։ կամ անանց ոտից զոգ լուսաւորուին։ Մայրական գրկաց մէջ կը հանդչին ժողովրդոց միտքն, անանց բարքը։ նոր խնամապատրաստութիւնն ու ուսուցիչութիւնները։ կամ թէ ոսպէս բոեն, անանց կը լրիւն մարդկային ոեռի քաղաքացիութիւն ու լուսաւորութիւնը։ Ճանաչին իր ընտանեաց մէջ կառնուն գաղափարներ, որք կը վերաբերին իր գարուն, իր ազգին եւ իւր ունեցած դիճակին։ ո՞չ ուստքէն հան է մարդոյ մարմնութեան ու մարքութեան ազբիւրն։ ինչպէս հան է նաեւ անանց ամէն ուսուցիչութեանց ազբիւրն։ ասոր ուրեմն ակրմութիւնը նախ ընտանեաց մէջ ոչ՝ պէտք է լինի։

Պէտք է որ ճշմարտութիւնն ու ուսուցիչութիւնը հան՝ ընտանեաց մէջ՝ երեւի ոյնպէս ինչպէս երբեմն Գարագրն Հայրապետի, Հայրենիքն Հաւմի, իմաստութիւնն Ղեմէնքի, Արիստոտելն ու Հիւրատիրութիւնն Հոյսասանի մէջ կերեւէին։ Հայրենասիրութիւնը դիւցազն ժողովուրդներ ծնաւ ու կը ծնի, մարտական ընդարձակ եւ դիւրազնց Ցէրն ալ մարդկային քաղաքակրթութիւնն ու լուսաւորութիւնը կը ծնի ու պիտի ծնի։ դանանց իմաստասիրութիւնը կը գաստիարակենք։ մինչդեռ պէտք էր անանց սիրտը գաստիարակել։ քանզի կենաց չգիտեն ուրիշ լան։ բայց եթէ ինչ որ իրենց

Ֆլիֆնա 20 Նոյ.

Խորհրդարանին մէջ Երէկ Լոնդոնայ կոմսին հղած թշնամանաց պատճառաւ պաշտօնէից փոփոխութիւն կը դուշակուի։

Կայսրն առանց Բէյլիէն անցնելոյ հոս հասաւ։

Պօռտ 20 Նոյ.

Փալէռան նաւակելոյ երես բանած է։

Բէյրթ 21 Նոյ.

Լոնդոնայ կոմսը թշնամանող Սլեսվիգոմանը պիտի արտաքսի խորհրդարանէն։

Զէրուսալէմ 20 Նոյ.

Բազարական շրջանակներուն մէջ մեծ անհանդարտութիւն կը տիրէ։ Աշխարհը կէս կը կենայ միւս հանրապետութեան հրատարակմանը Պաշտօնեայք կը դիմեն եւ միապետական վերանորոգմանց ծրագրերը կը մերժեն։

Քարիզ 21 Նոյ.

Նիկոլայ կոտրափարական տագնապին խաղալ ելք կը յուսացուի։

Հռոմ 21 Նոյ.

Կրօնական միութեանց վերաշինարարուած օրինաց ծրագիրը խորհրդարանին ներկայացաւ։

Նիւ—Եորք 20 Նոյ.

Քաղաքին մէջ հրդեհ պատահելով ծխախոտի մթերանոցներն ու վաճառատունները ոչնչացան։ Վնասը բաւական մեծ է։

Լոնդրա 22 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. 53 1/8
փոխ 1869 64 3/4
» 1871 50
Անգլ. Քոնս. 92 3/8
Ալֆոն 24—23
Մոնէր 41—41 1/2

Լիվերբուլ, 21 Դեկտ.

Բամբակ Մ. Դ. 10 1/4—3/8
Ծախուած 18000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցաւելով կը ծանուցանենք թէ Մանկու մէջ լրագիրը հսկա. ցէն ակնոց մէկ ամիս դադարման դատապարտեցաւ Բ. Գանէն։

Այս դատարանն պատճառ եղած է Բարերդէն առ մեղ գրուած եւ Մասիսի մէջ հրատարակուած նամակի մի վերայ Մանգուէի ըրած խորհրդածութիւնը, որոյ մէջ աէրութեան պաշտօնատարաց նկատմամբ չսխալանոց լեզու գործածած է, կրսէ Բ. Գրան հրամանագիրը։

Մանգո մէջ՝ սպագէս եւ ապոլիսի պատճառաւ դադարութիւն իրաւունք կուտայ մեզ յուսալու թէ Բարերդի Դայմագամն ազ՝ որ ապրարութեան սրէնքը յարգար գործածելով Մանգուէի այն տպագրութեան ուսիմ առած օրէնքն իրենց կը տարեցնէ։ Այսէ գերագոյն առաքինութիւնք ու մեծ մեծ մեղութիւնք կը ծնին։ Եթէ կանոնց սիրոը լուսաւորեալ լինէր, հոն առաքինութիւնք միայն պիտի մնային եւ մեղքիկ՝ փոխանակ կանոնց՝ հրեշտակներ պիտի ունենային։ Եթէ կիներուն միայն անպարկեշտութեան կառաւորութիւնն յանձնենք եւ միայն այս նպատակաւ կրթենք զանոնք, մոռցած պիտի լինինք թէ զաշխարհ կառավարող մեր թիւններն ու նախապաշարմունքներն ամէն մեկ քաղաքացիի առնէ կիներն։ Յամենք կառարկեն թէ՝ կանոնց ու մարդ ազգեցութիւնը միայն ընտանեաց մէջն է։ Ա՛յ ապարքէն ազգ կամ ժողովուրդ կոչուածն ալ արդէն ընտանեաց միութիւնը կամ ամբողջութիւնն է։

Գործեալ ունինք կատարկեն թէ ինչ պէտք է կանոնց սորվեցնել այնչափ ուսունք։ որք ոչ իշխանութիւն, ոչ քաղաքականութիւն պիտի վարեն, ոչ պիտի պատերազմին, եւ ոչ ալ պիտի վարդապետեն։ բայց երբ մտածենք թէ կիներն են որ կը վարեն այսքարտի հրամայողները, կիներն են որ կը վարեն աշխարհի քաղաքականութիւնը վարող պաշտօնեաները։ երբ մտածենք թէ կիներն իրենց սարքն կը սորվեցնեն։ Այսէ գերագոյն առաքինութիւնք ու մեծ մեծ մեղութիւնք կը ծնին։ Եթէ կանոնց սիրոը լուսաւորեալ լինէր, հոն առաքինութիւնք միայն պիտի մնային եւ մեղքիկ՝ փոխանակ կանոնց՝ հրեշտակներ պիտի ունենային։ Եթէ կիներուն միայն անպարկեշտութեան կառաւորութիւնն յանձնենք եւ միայն այս նպատակաւ կրթենք զանոնք, մոռցած պիտի լինինք թէ զաշխարհ կառավարող մեր թիւններն ու նախապաշարմունքներն ամէն մեկ քաղաքացիի առնէ կիներն։ Յամենք կառարկեն թէ՝ կանոնց ու մարդ ազգեցութիւնը միայն ընտանեաց մէջն է։ Ա՛յ ապարքէն ազգ կամ ժողովուրդ կոչուածն ալ արդէն ընտանեաց միութիւնը կամ ամբողջութիւնն է։

Գործեալ ունինք կատարկեն թէ ինչ պէտք է կանոնց սորվեցնել այնչափ ուսունք։ որք ոչ իշխանութիւն, ոչ քաղաքականութիւն պիտի վարեն, ոչ պիտի պատերազմին, եւ ոչ ալ պիտի վարդապետեն։ բայց երբ մտածենք թէ կիներն են որ կը վարեն աշխարհ

Գալատիոյ գաւառին անկէց ուրիշ ոմանք յիշուած ճանչել՝ Յովհաննան տէրութեան հիմնատեղ կրնայ մի ներփակեան կալուածոց հանելը։ զորս Ցուսիոյ հիւպատոսարանը կուզէ էրիանը սպասաւորութեան ներքեւ դնել՝ ուստանց հինգին հաճութեան։

Նիկոդիմիոյ առաջնորդ Գերն. Նորէոս եպիսկոպոս վարժարանաւոր Պէշիկթաշլեանի խրիմոյը եւ միանգամայն Պատանեաց հոգաբարձութեան ղրկեցին՝ ոյն համար Ամուսիոյ ուղղագոյնս նոր հաստատելու պատասխանաւորութիւն մանկ ամէն՝ ի վեր բացակայ էր։ Երկիկ կ։ Գալոս վերադարձաւ։

Լեպլէբ ոչ անցեալ շաբթու Ծուռնացուած էր։ Կիրակի օրը ապրիլի ընթերցարանէն խումբ մի հանգուցեալ Պէշիկթաշլեանի շիրմին ոտ դնելու երթալով՝ նոր քաղցր եւ սիրելի յիշատակը մեծարելոյն։

Այս առթիւ խուռուած առնուազան հանդիսաւորներէն Մեծ. Տօրմ. Յ. Շիշմանեանի խուռուած հնչեւոր պատգամն ճաշի տրուան կը հանդիսանայ հրատարակել։

Ցս հոս գտա զքեզ գանգաղելի գիրանք՝ այսինքն լսեր էր որ մանանակ մը կայ որ դիմաց դանդաղ կրնայ։ բայց երկու բան կայ որ միշտ սիրելի է անանց՝ որ երբ չեն շարժիր. ալեխառն կարծ՝ ցնեն այլ եռանդը զոմաստ ալ բլայ դիրենք։ դարձեալ երկու բան կայ որ դիրենք կոգեւորէ։ իրենց բոլոր անուանարերութիւնը կը ստորոգուին եւ սուտ նրանցներուն մէջ նոր ջերմ եւ հրաչէկ տրիւն կը մերկ։ եւ այս երկուքը՝ հոս ստորոգներու մահուան հոգին վրայ մէկը՝ ասս շիրիմը՝ կը ներկայացնէ Պէշիկթաշլեան եւ անմահութիւն։ միւսը դուք կը ներկայացնէք երիտասարդութիւն, յոյս, գարուն եւ ապագայ։

Եւ միթէ ապագային նախատես ոգին չէր որ զրուցել կուտար երբեմն Պէշիկթաշլեանի։

«Բազմելով շիրմիս վերայ դուք եղեցիք։
«Ցեռ» դիտրդ գերեզմանատոյց զեռ մահ։
«Ամարտ վիս ատրիւն։»

Ինչդ նոյն ոգին որ կարով մը կը բերէ անոր՝ որ անայն ծովուն վրայ ազկոր փոյթին յեղեալ անծանօթ նաւատակին ուր կը գիմէ։ ուրեմն զուարթ կերթայ՝ կամ Բոյանգոս մը՝ փոնաք չգիտայ եւ գոփիրեր ժողովելու։ կամ որ նոյնն է, քեզի պէս երիտասարդութիւն, որ ստորջերմութիւնը անդունդին անդունդին վրայ կերթաս գայլի գոյլի մոգվելու համար բերկրանքդ։ Նեղութիւն, ծաղիկ եւ փուշ։ բայց դարձեալ ինչ կայ աւելի սիրուն քան զերիտասարդութիւն՝ որ ակ կը չնչէ։ քան զանմահութիւն՝ որ յոյս է։

Եւ ով եկայ գնեզ տեսնելու։ գնեզ ապրողս։ գնեզ յոյս։ գնեզ երիտասարդութիւն։ եւ Պէշիկթաշլեան իր չիրմին վերայ՝ իր անմահութեան մէջ դեկտիկ ձեւով՝ կենդանի ձեզմով։ ապրելի ձեզմով։ ինչպէս ինքը յուսահատ սիրտը կրնասար եւ կը զուչակէր երբեմն։ Թող չի զրուցէ հանճարը թէ անոք է։ թող չի զրուցէ թէ անժառանգ է։ թող չի զրուցէ թէ ապքատ է։ վասն դի կայ իրեն համար երիտասարդութիւնը՝ մինչ ազնուական՝ որ կը ձայնէ թէ ես եմ քու ժառանգդ։ ես եմ քու զուակդ։ ես եմ քու հարսանութիւնդ։ եւ ահա երբ անգին՝ չորջնասկի գրեթէ։ մտացանք եւ լուութիւն կը պատեն։ հոս հանճարին յիշատակը կենդանի ծաղիկներակ իր փառաց մէջ կը տեսնեմ եւ ձեզմով։

Անոր հանճարն իր սերունդը ունի։ իր յաջողութիւնը ունի։ մինչ երիտասարդը՝ որ քանի տարեկան՝ հոն դիմացը Ամիրեան ավանդ վրայ ապրը պէս կը նոյնէ։ նոյն կիրքերով։ նոյն եռանդեամբ։ նոյն ոգեւով։ նոյն հրանդութեամբ։ նոյն վարանաւոր ապագոտիս Հայոց՝ նոր ոգի վարը չունի հոգին վրայ կը սատանի մրմնջելու։ պարին թէ՝ յաջ ու ձախ այդ բլուրներուն վրայ վրեմ ոգիներ կան որ տարութիւնը կը բաղդացնեն։

Միթէ ձեր սրանքը՝ մի ազնուական ըղդացմունք՝ որ գնեզ հոս կը մոգվի՝ զեղուն չէ՝ եւ չի զարցեր չի՞ տիրեր միշտ Լատուած։ բարեհանգամութիւն։ անմահութիւն զուի։ եղբայրասիրութիւն։ բնութիւն բարեկամութիւն։ ձեր եւ ազգասիրութիւնն։ յոյ եւ նոյն Պէշիկթաշլեանի պէս։ եւ օրանք՝ որ առանց հանգամանքն ենն դպածեալ։ կան եւ ինչ կրնան փընտռել։ . . . . . .

Հոս չեն անանք։ վասն զի անոնց ներկայութիւնը ձեր մէջը անուշութիւն մէ։ եւ Պէշիկթաշլեանին չունչը իրենց համար ինչ մեն է։ վասն դի ինչ կը քարոզեն իրենք։ . . . Նիւթականութիւն։ սահմանափակութիւն։ ապերախտութիւն։ սուտ։ մեռելութիւն եւ գործով։ . . . Թողէք այդ սերունդը իր անարդութեան մէջ թէ որ կարելի է յաջողութեան փազգին չը անենել եւ չդրուշանալ անարդ քարէն՝ որ խոշ եւ խուրմ է ամէն։ եւ ինձի սիրելի է անենել եւ յուսալ հայ երիտասարդութիւնը։ ներկայիս հայ երիտասարդութիւնը։ ապագային Պէշիկթաշլեանի տեսարանալ առ Լատուած մաքուր բարեսիրտ։ զղալ անոր պէս եղբայրասիրութիւն։ ոչ միայն իր բնիկ հարազատին առնելով սիրը։ դեռ ինքնանէն անդին ուղղելով ազգասիրութիւն։ այլ նաեւ ընդարձակելով եղբայրասիրութիւնն տարածելը։ տեսանելով անոր ոչ բարեկամութիւն։ յուսալ բարեկամութիւն եւ պերճանքին ամանդ վրայէն ձեռք կարկատել բարեկամին եւ անոր արցունքով խնդրել մոռացուած՝ սիրել անոր պէս սիրով՝ որ կը բարձրացնէ։ սիրով որ յանձնառութիւն կը տարնէ։ սիրով որ ամբարտութիւն կը պարգեւէ։ սիրով որ տա խոնարհ բարը՝ որ անոր՝ ուժիններու կը պարծակին՝ եղբեւ ոգիներ կը բարձրացնէ։ Ա յն սիրելի է ինձ յուսալ առաջ ազգասիրութիւնն անոր հոգւոյ կենդանացնող յերիտասարդութեան՝ որ ապրին զուրկներդ մեռնէ եւ կալ։

Պանանանդ հիմա որ հրանդ ոգիներ ատելութիւն եւ նախանձ կը դրչեն, ամենն ոտ կը սարդին . . . եւ ի պիտէ թէ մեր հառաջը խարեալ՝ հոս ձեր մէջ նանանաած չըլլան։ եւ «Հղրայր ելիր մեր» ձայնին «Հղրայր չեմք մեք» կը դատասխանեն ապրատեցութիւնը ազգասիրութեան քարով կը ծածկեն։ եւ բարեկամ ինքզինքին ան մարդուն՝ ան Պէշիկթաշլեանի անուանել կը ժարիին անոնք՝ որ բարեկամութիւն չեն դրատեր եւ ոչ օր մը կեանքնին մէջ։ երբ ազգութեան ոտանքը կը դղրիկնեն կը նեղնեն իրենց ուղին պէս։ եւ չեն հասկնար թէ երիտասարդութիւնն այս դեղեցմանն վրայ կը բարդէ այդ դաւաճան ստանանները դէմ։ դուն դի թէ որ ինք հոս է անոր համար հոս է որ այդ շիրիմն վրայ կանգնուն կը կենայ անոր սուտերը, որ ոչ բաժանմունք։ ոչ խոր։ ոչ ատելութիւն այլ միութիւն ակր եւ եղբայրութիւն երբեմն՝ քարոզեց եւ՝ փարդապետեցս։ «Եւ ծառերը գնեցով մեր պատուութեան անուն գամբանին առջեւն յաւաղջմութեան յորդորելով իր ընկերները։ եւ «այդ աեղը ճանապարդութեան դիտարան մեանց ու փառանգայ մէջ դիրար աւելի ազէկ ճանչնալու համար իրարու եղբայր անուանը արէք» դրուցողը՝ քրիստոնեական կտակ՝ մը կընէր։ եւ ինձ դարձել եւ լռել միայն կը մնայ սա խոսքերուն զգուութեան առջեւ։

. . . խմբագիր։

Զատրի 3ԿԹրդ թուով Ն. Յանձնեան ատրաբդութեանմա շարուանակի յոդուածի մը մէջ ինձի դէմ սպարդեութիւնը կը կարդամ։

«Հեռերնին ունենալով նոյն յարթուն

---

* Արիութեան մասին ունեցած կարծիքներս ու համոզումներս՝ ինձ յայտ սիրելի եւ. քաղցր եղող անմահ Պուէսիի Լամարթինայ մեծ բարեկամին՝ այն է Էմիլ Մաբիթնայ կը պարտիմ գրելէ։ դի դասատուն կարդ՝ Ներս մասնին ինձ խոսած է՝ յեռ մրամեաց՝ անձնական փարձէս։ Սինքզոր եւ առակական սահեստ մի երիս տարի լարշանք բուսացեր էր մեր ոտն խոսքին դէմ՝ այդպիսեանց՝ ենսքերուն՝ ութէ հարկ լինէր պատասխանել։ արհամարհանքն ուրեմն որձ՝ հոմար։ առնցուած՝ ոյնպէս լինէր։ Հրատարակչին քննադատութիւնը՝ մեր գանանութիւնն է։ Բայց երբ քննադատաք դաղափարի մը դէմ մարտանալ ոչնն վերհանեն ու առաքինի պարկեշտութիւնը կարանցնելով՝ անձնական կոյր՝ կնիք մը յարգեցնելու գնուած փարքագութիւնն դիջանելու չափ կը հասատանան։ հարկ կը լինի այն ատեն՝ նկատելով դատանք իրենց

նեպատանն։ ժողովրդեան մ՝ ամենէն մեծ առաքինութիւնը՝ իւր ցարերաբարոյ նկատմամբ երախտագէտ զլատնութիւն է։ Ապիրախատութիւնն առաքինութեանց դեմ է։

Ա՛յն ազգն, որ իր օգտին համար ուշխատանքները զիտէ փարձարել։ կը հասատատ իմ է լուսոյ եւ յառաջադիմութեան սիրող է։

Սրդ՝ կարծիքներս՝ ու դաղափար-

դրագիտարան ապարձէին վրայ հնարուած ապաբէ։ կոխել դոգա վրայն ու անցնիլ դերմոնական պոպ արեստը մը ու անդլիական դուրս անարարերութեամբ։ Գատուց եւ անձի դգացումն որ բարոյական մարդն իսկ է։ չը կրնար չը խոժոռիլ ընդդէմ ամէն ունայ՝ որք իւր չարութիւնը տարապարատ ցոյց տուն։ կը մարդին։ չը կրնար չը ցասնուլ ընդդէմ ամէն ունայ՝ որոց չրմանք տարբերուը չոգոմը ու չեթիք են եւ եմ։ եւ որք լեռուս ամեայ զերկրաւ՝ վիս։ պատիս հիւսուն դարդարոյ։ Պատեղ մը Գատիկեան ոգ կը՝ցանենք այն մեր ու ամենայ թուրքին վրայ։ որ Կոստանդի թարգմա կը հանարի պարմանեան չունայ դատան կրմաութեան վրայ բացուած կարծիքները։

Ներս՝ ի մի հակիրճ հանգամանիմ՝ ամենամեծ ոգի մը վերանդնելու եւ ապէտ ժողովրդ մը կրթելու։ համար՝ Մեծին Դանարարիոյ հետ դարձեալ կը կրկնեմ՝ «Պէտք է հաստատել ՄԱՅՐԻՍ՝ օրք կրնց զատանները ՍԻԹԵԼ գիտանան։ եւ հանճարեղին նէօթիէի հոգեւորք չունին հետ կազատակեմ։

Լ՛ոյս։ Լ՛ոյս։ Լ՛ոյս . . . !

Ա. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

դարդիտարան ապարձէին վրայ հնարուած ապաբէ։ կոխել դոգա վրայն ու անցնիլ դերմոնական պոպ արեստը մը ու անդլիական դուրս անարարերութեամբ։ Գատուց եւ անձի դգացումն որ բարոյական մարդն իսկ է։ չը կրնար չը խոժոռիլ ընդդէմ ամէն ունայ՝ որք իւր չարութիւնը տարապարատ ցոյց տուն։ կը մարդին։ չը կրնար չը ցասնուլ ընդդէմ ամէն ունայ՝ որոց չրմանք տարբերուը չոգոմը ու չեթիք են եւ եմ։ եւ որք լեռուս ամեայ զերկրաւ՝ վիս։ պատիս հիւսուն դարդարոյ։ Պատեղ մը Գատիկեան ոգ կը՝ցանենք այն մեր ու ամենայ թուրքին վրայ։ որ Կոստանդի թարգմա կը հանարի պարմանեան չունայ դատան կրմաութեան վրայ բացուած կարծիքները։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ ՀԱՆԴԻՍԻ ԱՐԱՐՉԱԳՈՐԾՈՒԹԵՍՆՆ ԱՍՏՈՒՄՈՑ

ՅԵՂ. Ի ԳՐԱՒՈՐ ԲԱՆ

Պօղոս Գ. Քէրէոգէնէան

Ազգերու Ս. Ղեւոնեան Վարժարանի Ի Խասգիւղ։

Գործ Զարմրոդ

Գրասիրաց Ընկերութեան

Խասգիւղի Գրասիրական ընկերութեան այն գործը, որ յատկապէս Ազգային վարժարանաց համար Ի չոյս ընծայուած է, այակերպաց խիստ օգտակար կրնայ ըլլալ։ Կը ծախսուի միայն Մարդարէան գրավաճառատունը որ Ի Սաքսեանքնրլոր թիւ 25 եւ Խասգիւղի եկեղեցւոյ բանիկալը։ Գին 2 դր։

ՏԵՂԻՈՑ

ՅՕՐԻՆԵԱՆ

Ի Մուրուչ Տոդերեան Յէլենէն

Այս Օրացոյցիս միւս Օրացոյցներէն տարբերութիւնը սա է որ, կը պարունակէ Ցաւոց եկեղեցական արարողութիւնները, յանոյ գուռերգին ժամն ու բոլոր գուշակութիւն ի կամ նոյն տարին պատահած կենդանակերպութիւն անուններն ու տարիներն ալ յիշուած են։ դարձեալ խաչաբանութիւնքն մանրամասնորեն տեղեկութիւնները։

Դիտեւ ամենայն ուշադրութիւն Ի գործ գրուած է խոշոր այնպիսի վրիպակներէ՝ որոնց մէջ յաճախ ինկած են ուրիշ Օրացոյցներուն հեղինակները եւ քիչ ուշատ վիճաբանութեանց տեղի տուած։

Կը ծախսուի ամէն գրավաճառաց քովը։ Գինը կենդանատեսակն է Մէջնանք՝ գրավաճառ Արապեան Պաղտասար ազգային խանութը։

1289

Այս մանրադրոյ թուականին տեսակ մի հրատարակուած է Հասուենան խնդրոյն վերայ եւ կը ծախսի Պ. Գ. Դաֆաֆեանի գրատունը եւ ուրիշ հայ գրավաճառաց քով։ Գին 2 դր։

ԾՕՆԱՒԻՑՈՒՄ

Իզմիրի գործարանին համար 500 եւ Պէյգոգի Տարպարգեանէին համար 100 Ռանէլոմա մատէն քէօմիւրի գնահատութիւնն ստիպի գրուի չորեքշաբթի օր նոյ. 11ին Ի Տարի Շուրջոյ։

Միշեալ ածուիր ալ ուզողները պէտք է որ հոն օրը միջեալ ակներկոյ գանուին։

1872 Նոյ. 6

Ի Դուռն Սպարապետի

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 9 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՍԻՆԱՅԻ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՈՒ ԲԱՆՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԵՐԸ

Ժամ	Բուսիրէն էքիոլ ջոջենաւորները
2	Եէնիմանալլէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Սմէն Պօյաճը Ի Հիսար Պէպէք Արնավուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէյիկթաշ
2 15	Արնավուտքէօյ Գուրուչ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ
2 15	Եէնիք Զէնկէլ Պէյլէրպ Գուզկ Գապաթաշ
2 30	Պէյօղլ Բաչապահէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գաճամիլի Վանիքէօյ Զէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկ
3	Եէնիմանալլէն Մեզարլը Պէօյիւքտ Թարապ Եէնիքէօր Էմիրկ Ի Հիսար Պէպէք Արնավ Գուրուչ Օրթ Պէշիք Գապաթաշ
5	Պէօյիւքտէրէն Թարապ Պէյքօղ Բաչապ Գանլը Ա. Հիսար Գաճամիլի Վանիքէօյ Զէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկ Բոսֆորանէն վերջը ժամը 4ին
4	Դավաքէն Մէզարլըտուրնա Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Սմէն Էմիրկ Ի Հիսար Պէպէք Արնավ Գուրուչ Օրթաք Պէշիք
5 30	Մէզարլըտուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Սմէնա Էմիրկ Ի Հիսար Պէպէք Արնավ Գուրուչ Օրթաք Պէշիք
6 15	Եէնիմանալլէն Պէօյիւքտ Թարապ Եէնիքէօյ Պօյաճը Ի Հիսար Արնավ Պէյլէրպ Օրթաք Պէշիք
6 45	Եէնիմանալլէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօղ Եէնիքէօյ Էմիրկէն Գանլըճա Ի Հիսար Գաճամիլի Արնավուտքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իսկիսարայ
7 30	Արնավուտք Գուրուչ Օրթաք Գուզկունճք Պէշիքթաշ Գապաթաշ
8 15	Եէնիմանալլէն Մեզարլը Պէօյիւք Թարապ Եէնիք Էմիրկէն Ի Հիսար Պէպէք Արնավ Օրթ Պէշիք
8 30	Պէօյիւքտէրէն Պէյքօղ Բաչապահէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գաճամիլի Վանիքէօյ Զէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Դուզունճուկ Իսկիսարայ
8 45	Մէզարլըտուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյքօղ Բիմէնիա Գօյաճ Պէպէք Արնավ Գուրուչ Օրթաք Պէշիքթաշ
10 15	Եէնիմանալլէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Էմիրկէն Հիսար Արնաւլուքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ

Իսկիսարայ Զէնիմանալլէն

Ժամ	Իսկիսարէն Կոմուրջի	Ժամ	Կոմուրջէն Իսկիսար
2 30		2 45	
3		3 15	
3 30		3 40	
4		4	
4 20		4 30	Պէշիքթաշ հանդիպելով
4 50		5	
5 20		5 30	
5 45		6	
6 15		6 30	Պէշիքթաշ հանդիպելով
6 45		7	
7 30		8	
8 15		8 30	
8 45	Պէշիքթաշ հանդիպելով	9	
9 15		9 30	
9 30		10	
10		10 20	
10 30		10 40	
10 45		11	
11		11 15	
11 25		11 30	
11 40		11 50	
12		12 5	

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՑԻ ՀԱՄԱՐ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԵՆ

Լոնտրա 3 ամիս զուրուշ 169 3/4
Փարիզ 23.45—

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՑ

10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգլ. լիրա	զուրուշ	110.20
Նաբօլեան ոսկի	»	87.20
Խմբէգիայ ռուս	»	89.20
Քէրբիտ	»	51.22
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	104,22
Ղինձ	»	119,10

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԱՐՄՏԻԳ

Ոսկի կարմիր Ամստրատիա	29	—34
» » Ազատ	32	—35
» » Պալէրք	30	—32
» » Պուրկաս	30	—32
» » Թէքիրտաղ	30	—32
» կակուղ Ազատ	30	—33
» » Պէսարապիա	28	—32
Իւրքա Թուճար	28	—32
Օրեն կակուղ Պուրկաս	28	—32

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ՆՕՐԹԷՂ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԲԴԵՀԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐԹԻՒՆ

Բուն դրամագլուխ	Անգլ. Լիրա	2000000
Մինչեւ 1871ի վերջը հրդեհին համար պահեստի դրամ	» »	528·803
Շահէն ստեղծած	» »	250·000
Հրդեհի ճիւղին տարեկան հասոյթը	» »	768·000

Այս ընկերութիւնն 1809ին կազմուած։ եւ իր գրամագլուխէն զատ՝ շահէն ստեղծուած մեծագումարին ոչխարհիս ամենէն մեծ ընկերութիւնց կարգն անցած է։

Մայրաքաղաքիս վաճառատանց, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ եւ Գալատիոյ մեծաքանակ մէջ գրուած մանաւորաց վաճառքներն ապահովելէ զատ, նաեւ տուներ, խանութներ, վաճառատուներ, գործարաններ եւ կարասիներ կապահովէ թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ շրջակայ գիւղերէնց մէջ։

Այնքան մանրամասն տեղեկութիւն ուզողներ՝ պէտք է դիմեն Գալատիա, Դէպրէ պէյ խանը։ թիւ 9. առ Պ. ՕՒԻՆԸՄ Բ. ԱՍԻԱՆ։ որ ընկերութեան լիազօր գործակատարն է։

LLOYD SUISSE

ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐԹԵԱՆ

(ՍՈՒՆԻՐԹԱ)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՏԱ

Այս ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակատարութիւններն (ոճէնիմօ) սրտան է թիւն ունին Յօսմանբի, Ծոմա եւ Գեալի փերայ վաճառք ապահովելու։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել ստորագրելոց։

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԳ	ՍԱՂԷՔՍԱՆԴՐ
Ընդհանուր Գործակալ	ԲԷՐՄԷՅ
Գալատիա	Գործակալ
Քալանթինա փողոց	Ի Պահճէ գաղթականաց
թիւ 2	Կ. Պոլիս.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Ն. Ս. ԼԻՈՒՍՏԱՆԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Ն. ՊՕԼՍ ՋԻՆԻԼԻ ԽԱՆ